

STANISŁAW MISZTAŁ
PAN, Warszawa

Regionalne efekty procesu prywatyzacji przemysłu w Polsce w latach 1989–1995

Celem opracowania jest ogólna ocena regionalnych efektów procesu prywatyzacji działalności przemysłowej w Polsce zapoczątkowanego w 1989 r. w ramach transformacji dotychczasowej centralnie sterowanej gospodarki nakazowo-rozdzielczej w kierunku gospodarki rynkowej. Zamieszczona w opracowaniu ocena zawiera wstępne wyniki kolejnego etapu badań prowadzonych przez autora od kilku lat, na temat aspektów przestrzennych przekształceń własnościowych w przemyśle naszego kraju, wśród których prywatyzacja odgrywa rolę kluczową. Bez prywatyzacji większości potencjału wytwórczego, w tym także w przemyśle, sprawne funkcjonowanie gospodarki rynkowej w danym regionie nie wydaje się możliwe. Potwierdzają to doświadczenia wielu krajów i regionów w świecie.

Opracowanie nie zawiera rozważań teoretycznych na temat istoty prywatyzacji oraz różnych jej ścieżek, form i rodzajów, ale koncentruje uwagę na zbadaniu konkretnych rezultatów procesu prywatyzacji przemysłu w poszczególnych województwach. Realizacja tego zadania napotyka poważne trudności wynikające z braku niezbędnych danych statystycznych lub z ich niekompletności. Ponadto dodatkową trudność stanowi zmiana – od 1994 r. – zakresu merytorycznego pojęcia „przemysł” i jego klasyfikacji gałęziowo-branżowej. Zmiany te wprowadziła nowa Europejska Klasyfikacja Działalności (EKD) uznana przez GUS za obowiązującą w Polsce od 1994 r. Klasyfikacja ta jest stosowana w Unii Europejskiej, do której Polska zamierza wstąpić tak szybko, jak tylko to będzie możliwe.

W wyniku zmiany zakresu merytorycznego pojęcia „przemysł” niektóre rodzaje działalności przemysłowej zostały przeniesione do działu (sekcji) handlu, np. zakłady naprawcze maszyn i środków transportu, i odwrotnie – niektóre rodzaje działalności zaliczane przedtem do innych działów zostały włączone do przemysłu, np. wydawnictwa i zaopatrzenie w wodę. Przemysł z kolei podzielono na trzy sekcje: 1) górnictwo i kopalnictwo, 2) działalność produkcyjna i 3) zaopatrzenie w energią elektryczną, gaz i wodę. Zmiany te powodują, że dane o przemyśle z początku okresu transformacji 1989–1993 nie są w pełni porównywalne z danymi pochodzącymi z lat 1994–1997. Toteż wyniki badań mogą mieć tylko orientacyjny, przybliżony charakter.

Poważną trudność w badaniach regionalnych rezultatów prywatyzacji powoduje stosowana przez GUS i wojewódzkie urzędy statystyczne metoda agregowanych danych

o przemyśle, nie według zakładów – jednostek lokalnych, lecz według przedsiębiorstw, z których część prowadzi działalność w innych województwach. W rezultacie całą działalność przedsiębiorstwa organa statystyczne zaliczają do województwa, gdzie znajduje się siedziba przedsiębiorstwa. Tak zagregowane dane nie dają ani rzeczywistego obrazu potencjału produkcyjnego w przemyśle poszczególnych województw, ani rzeczywistego obrazu stopnia prywatyzacji przemysłu.

Od kilku lat jedynie dane z zakresu statystyki zatrudnienia agregowane są metodą jednostek lokalnych. Dlatego w badaniach regionalnych rezultatów prywatyzacji przemysłu posłużono się głównie miernikiem liczby pracujących w przemyśle, zwłaszcza że dane statystyki zatrudnienia obejmują również jednostki najmniejsze, poniżej 6 pracujących, których nie uwzględnia wielomiernikowa statystyka przemysłu.

Należy dodać, że oficjalna statystyka polska nie uwzględnia licznych nielegalnych jednostek zarówno produkcyjnych, jak i usługowych tzw. szarej strefy. Są to praktycznie wyłącznie jednostki prywatne. Ich udział w ogólnych rozmiarach przemysłowej produkcji dodanej brutto szacowany jest w GUS-ie na 20–40% w skali krajowej, a w niektórych słabo uprzemysłowionych województwach nawet powyżej 50%. Również z tego powodu przedstawione wyniki badań nad efektami procesu prywatyzacji należy traktować jako przybliżone, mające raczej informacyjny charakter.

Osiągnięty w 1995 r. poziom prywatyzacji przemysłu w poszczególnych województwach, według statystyki GUS, jest bardzo silnie zróżnicowany. Wpłynęły na to różnorodne czynniki, m.in. stopień prywatyzacji wytwórczości przemysłowej w 1989 r. – roku wyjściowym transformacji, struktura gałęziowa i wielkościowa zakładów przemysłowych, udział w przemyśle sektora spółdzielczego, który po zmianach organizacyjnych w spółdzielczości przeprowadzonych w 1990 r. zaliczono całkowicie do sektora prywatnego itp.

POZIOM PRYWATYZACJI PRZEMYSŁU WOJEWÓDZTW W 1995 R.

Z punktu widzenia stopnia sprywatyzowania działalności przemysłowej, mierzonego procentowym udziałem sektora prywatnego w ogólnej liczbie pracujących w tym dziale gospodarki, można wyróżnić w 1995 r. trzy grupy województw (regionów): 1) o wysokim stopniu zaawansowania prywatyzacji – powyżej 60% pracujących w sektorze prywatnym, przy średniej krajowej 50%, 2) o średnim stopniu zaawansowania prywatyzacji – 40–60%, 3) o niskim stopniu prywatyzacji – poniżej 40%.

Ryc. 1. Stopień prywatyzacji przemysłu w 1990 r.

Ryc. 2. Stopień prywatyzacji przemysłu w 1995 r.

ryc. 2 c. str.

Tabela 1. Stopień prywatyzacji przemysłu Polski według województw w latach 1990 i 1995

Województwo	pracujący w przemyśle (w tys.)		udział sektora prywatnego	
	1990	1995	1990	1995
1. warszawskie	322,6	266,1	38,9	64,9
2. białkopodlaskie	17,8	14,1	24,7	61,1
3. białostockie	57,5	49,2	20,0	52,1
4. bielskie	132,3	107,8	26,2	53,1
5. bydgoskie	132,4	116,2	18,9	55,8
6. chełmskie	17,8	13,4	11,8	47,2
7. ciechanowskie	29,6	24,4	27,0	75,0
8. częstochowskie	96,0	84,2	26,8	62,3
9. elbląskie	40,4	37,2	30,7	71,6
10. gdańskie	142,3	128,2	26,5	55,4
11. gorzowskie	46,6	45,1	21,2	62,7
12. jeleniogórskie	72,3	55,6	14,5	33,7
13. kaliskie	82,4	79,9	19,1	55,8
14. katowickie	762,7	623,5	8,9	25,2
15. kieleckie	120	92,0	13,8	47,0
16. konińskie	44,6	42,1	13,5	34,6
17. koszalińskie	38,4	36,9	27,1	71,4
18. krakowskie	128,4	109,5	24,7	55,1
19. krośnieńskie	50,4	46,4	9,8	58,0
20. legnickie	75,1	60,7	9,7	28,7
21. leszczyńskie	33,7	36,4	24,0	73,5
22. lubelskie	99,0	80,5	18,3	41,1
23. łomżyńskie	16,5	15,9	21,2	61,3
24. łódzkie	200,7	146,7	30,1	65,2
25. nowosądeckie	52,9	45,5	24,5	66,9
26. olsztyńskie	59,9	57,3	25,5	52,1
27. opolskie	116,4	96,3	13,3	41,2
28. ostrołęckie	27,5	22,6	19,2	63,3
29. piłskie	41,4	43,5	23,4	69,4
30. piotrkowskie	87,7	72,7	15,8	38,9
31. plockie	50,6	43,9	15,8	43,9
32. poznańskie	158,6	163,0	36,6	75,1
33. przemyskie	29,8	25,2	14,8	51,4
34. radomskie	80,9	62,3	24,1	51,6
35. rzeszowskie	79,9	65,2	10,8	42,8
36. siedleckie	46,8	40,9	27,4	67,0
37. sieradzkie	38,1	31,9	25,5	67,3
38. skierniewickie	40,2	29,2	32,6	59,1
39. słupskie	38,9	35,2	30,3	70,6
40. suwalskie	29,8	26,0	18,8	60,8
41. szczecińskie	95,7	82,2	23,2	48,3
42. tarnobrzeskie	62,8	53,5	8,9	28,7
43. tarnowskie	63,3	57,5	16,3	54,6
44. toruńskie	69,6	63,0	21,4	54,3
45. wałbrzyskie	111,7	79,5	11,3	40,0
46. wrocławskie	34,9	30,7	19,9	72,4
47. wrocławskie	128,6	107,5	23,4	55,7
48. zamojskie	25,5	20,5	16,1	62,3
49. zielonogórskie	73,4	61,7	18,8	56,8
POLSKA	4404,0	3728,8	20,5	50,5

Źródło: Opracowanie na podstawie danych statystyki zatrudnienia GUS-u z 1990 i 1995 r.

Województwa o wysokim stopniu zaawansowania procesu prywatyzacji przemysłu

W końcu 1995 r. w 20 województwach udział sektora prywatnego w całkowitym zatrudnieniu w przemyśle przekraczał 60% (tab. 1, ryc.1, 2). Były to w większości województwa najslabiej uprzemysłowione, położone głównie we wschodniej i północnej części kraju. Przeważał w nich przemysł drobny i średni, a ponadto poważną rolę odgrywał sektor spółdzielczy, który po zmianach organizacyjnych polskiej spółdzielczości już na początku transformacji w 1990 r. zaliczony został w całości do sektora prywatnego gospodarki. Wydaje się, iż zakłady drobne i średnie łatwiej poddają się procesowi prywatyzacji niż zakłady wielkie, na których trudno znaleźć nabywców. Wyjaśnia to w dużym stopniu osiągnięty przez nie wysoki stopień zaawansowania procesu prywatyzacji.

Najwyższy w 1995 r. poziom prywatyzacji przemysłu wśród słabo uprzemysłowionych województw osiągnęły województwa: ciechanowskie – 75%, leszczyńskie – 73,5%, wrocławskie – 72,4%, elbląskie – 71,6%, koszalińskie – 71,4% i słupskie – 70,6%. Trochę niższy stopień zaawansowania tego procesu wykazywały województwa: pilskie – 69,4%, sieradzkie – 67,3%, siedleckie – 67%, nowosądeckie – 66,9%, ostrołęckie – 63,3%, gorzowskie – 62,7%, zamojskie – 62,3%, łomżyńskie – 61,3%, białskopodlaskie – 61,1% i suwalskie – 60,8%.

Ponadto wysoki stopień zaawansowania prywatyzacji przemysłu osiągnęły 4 województwa zaliczane w okresie PRL-u do grupy wysoko uprzemysłowionych: poznańskie – 75,1%, łódzkie – 65,2%, warszawskie – 64,9% oraz częstochowskie – 62,3%. Należy podkreślić, że województwo poznańskie reprezentowało w 1995 r. najwyższy w kraju poziom prywatyzacji działalności przemysłowej, który już w końcu 1988 r., tj. przed rozpoczęciem transformacji gospodarki narodowej, był znacznie, choć nie najwyższym, zaawansowany. Wydaje się, że na osiągnięcie najwyższego w kraju poziomu prywatyzacji przemysłu duży, jeśli nie najważniejszy wpływ wywarły organizowane corocznie Międzynarodowe Targi Poznańskie. Przybywający na te targi inwestorzy zagraniczni chętniej niż w innych województwach lokują tu swe kapitały w działalność przemysłową. Natomiast województwo warszawskie, które w latach 80. najbardziej przyciągało małe, prywatne kapitały zagraniczne, głównie polonijne, lokowane w drobne przedsiębiorstwa przemysłowe, w ostatnich latach spadło pod tym względem z pierwszego miejsca w kraju w końcu 1988 r. (27,9% pracujących

w sektorze prywatnym przemysłu) na 11. miejsce w 1995 r. (64,9%).

Województwa o średnim stopniu zaawansowania procesu prywatyzacji przemysłu

Najlicniejszą grupę stanowią województwa o średnim stopniu zaawansowania procesu prywatyzacji. W 1995 r. było ich 23, w tym 15 wykazywało poziom prywatyzacji wyższy od przeciętnego w kraju, a 7 trochę niższy. Były to kolejno, według wysokości wskaźnika prywatyzacji, następujące województwa: skierniewickie – 59,1%, krośnieńskie –

58,0%, zielonogórskie – 56,8%, bydgoskie – 55,8%, kaliskie – 55,8%, wrocławskie – 55,7%, gdańskie – 55,4%, krakowskie – 55,1%, tarnobrzescie – 54,6%, toruńskie – 54,3%, bielskie – 53,1%, białostockie – 52,1%, olsztyńskie – 52,1%, radomskie – 51,6%, przemyskie – 51,4%, szczecińskie – 48,5%, chełmskie – 47,2%, kieleckie – 47,0%, płockie – 43,9%, rzeszowskie – 42,8%, opolskie – 41,2% i lubelskie – 41,1%.

W rozpatrywanej grupie znajdują się tylko 2 województwa (chełmskie i przemyskie) zaliczane przed 1989 r. do słabo uprzemysłowionych oraz 6 województw wysoko uprzemysłowionych (bielskie, gdańskie, krakowskie, opolskie, wrocławskie i zielonogórskie). Rzeszotę stanowiły województwa średnio uprzemysłowione.

Województwa o najniższym stopniu zaawansowania procesu prywatyzacji przemysłu

Jest to najmniej liczna grupa obejmująca tylko 7 województw z przewagą lub dużym udziałem przemysłu wydobywczego i o wysokim stopniu koncentracji technicznej produkcji w wielkich zakładach. Do tej grupy zaliczają się województwa: wałbrzyskie, ze wskaźnikiem prywatyzacji 40%, piotrkowskie – 38,9%, konińskie – 34,6%, jeleniogórskie – 33,7%, legnickie – 28,7%, tarnobrzescie – 28,7% i katowickie – 25,2%. Tereny trzech spośród tych województw (katowickie, jeleniogórskie, wałbrzyskie) należały tradycyjnie do najwyższej uprzemysłowionych na ziemiach polskich, a na obszarach 4 pozostałych (konińskie, legnickie, piotrkowskie i tarnobrzescie) zlokalizowano w okresie PRL-u wielkie, kapitałochłonne inwestycje, zwłaszcza w przemyśle wydobywczym.

Należy podkreślić, że województwo katowickie najwyższej uprzemysłowione w Polsce i o wysokim stopniu koncentracji technicznej produkcji w wielkich zakładach, wykazywało w latach 1989–1995 najslabszą dynamiką procesu prywatyzacji przemysłu. W rezultacie, w 1995 r. reprezentowało ono najniższy w Polsce wskaźnik prywatyzacji tego działu gospodarki. Do 1995 r. nie sprywatyzowano w tym województwie ani jednej kopalni węgla i ani jednej huty żelaza.

NAJWIĘKSZE PRZEDSIĘBIORSTWA PRZEMYSŁOWE WOJEWÓDZTW SPRYWATYZOWANE W LATACH 1989–1995

Jakkolwiek w okresie transformacji gospodarki narodowej (1989–1995) procesem prywatyzacji objęte zostały głównie małe i średnie zakłady przemysłowe, to jednak w większości województw sprywatyzowano również niektóre zakłady wielkie, zatrudniające powyżej 1 tys. pracowników. Jak wynika z opublikowanej w „Gazecie Bankowej” listy największych polskich przedsiębiorstw oraz z zamieszczonego w miesięczniku „Home and Market” z dnia 6 czerwca 1996 r. nr 6 raportu redakcji pt. „Ranking największych prywatnych firm przemysłowych w Polsce «Złota 500»” w 1995 r. czynnych było w naszym kraju 85 wielkich prywatnych przedsiębiorstw przemysłowych zatrudniających powyżej 1000 pracowników, z tym że w niektórych z nich formalności prywatyzacyjne zostały za-

kończone dopiero w 1996 r. (tab. 2). W Polsce tej skali wielkości przedsiębiorstw przemysłowych w 1995 r. było 460, w tym 365 w przemyśle przetwórczym (*Rocznik Statystyczny Przemysłu*, GUS, 1996, s. 8). Tylko w 7 słabo uprzemysłowionych województwach: chełmskim, ciechanowskim, konińskim, leszczyńskim, łomżyńskim, słupeckim i suwalskim oraz 2 wysoko uprzemysłowionych – legnickim i wałbrzyskim nie sprywatyzowano dotychczas ani jednego tej skali wielkości zakładu przemysłowego. W wymienionych województwach słabo uprzemysłowionych takich zakładów nie ma zresztą zbyt wiele. Głównie na podstawie wymienionego raportu sporządzono zamieszczony w tabeli 2 wykaz wspomnianych wyżej 85 największych prywatnych przedsiębiorstw przemysłowych zatrudniających wg stanu na dzień

31 XII 1995 r. powyżej 1000 pracowników. Z analizy tego wykazu wynika, że większość z nich reprezentuje gałęzie i branże zaliczane do przemysłu produkującego dobra konsumpcyjne, a tylko 1/3 przedsiębiorstw – gałęzie środków produkcji. Najwięcej sprywatyzowanych wielkich przedsiębiorstw należy do przemysłów: spożywczego (14), środków transportu (10), drzewnego oraz elektrotechnicznego i elektronicznego (po 9), chemicznego (8), maszynowego (7), metalowego i odzieżowego (po 5), hutnictwa żelaza, papierniczego

i włókienniczego (po 4) oraz materiałów budowlanych i szklarskiego (po 3).

W układzie regionalnym najwięcej, bo 10 wielkich sprywatyzowanych przedsiębiorstw znajdowało się na obszarze województwa warszawskiego. Jednak dwa spośród nich wielozakładowe: Furnel International Ltd. sp. z o.o. Warszawa oraz Haste International Ltd. sp. z o.o. Warszawa, utworzone na bazie średnich fabryk produkujących głównie meble, mają w tym województwie tylko siedziby swych zarządów a ich wytwórnie rozmieszczone są poza jego granicami. Dwa dalsze wielkie przedsiębiorstwa wielozakładowe: Hortex S.A. Warszawa oraz Inco Veritas sp. z o.o. Warszawa mają w stolicy, obok swych zarządów, tylko pojedyncze średniej wielkości wytwórnie, a większość średniej wielkości zakładów funkcjonuje poza granicami województwa warszawskiego. Również największe przedsiębiorstwo warszawskie

Daewoo FSO Motor sp. z o.o., zatrudniające ogółem 20533 pracowników, w zarządzie i wielkim zakładzie macierzystym na Żeraniu oraz jego stołecznych filiach zatrudnia mniej niż

połowę tej liczby, a resztę w filiach zlokalizowanych w kilku innych województwach.

Na drugim miejscu pod względem liczby sprywatyzowanych wielkich przedsiębiorstw przemysłowych znajdowało się w 1995 r. województwo poznańskie, na którego obszarze funkcjonowało siedem takich przedsiębiorstw, na trzecim krakowskie z 6 przedsiębiorstwami, a dopiero na czwartym miejscu najwyżej uprzemysłowione woj. katowickie z 5 liczącymi od

1 do 3,2 tys. pracowników przedsiębiorstwami. Należy dodać, że na terytorium tego województwa w Tychach znajduje się wielki zakład, stanowiący dużą część największego w Polsce sprywatyzowanego przedsiębiorstwa przemysłowego Fiat Auto Poland S.A. Bielsko-Biała, mającego swą siedzibę i kilka dużych oddziałów produkcyjnych w województwie bielskim. Wszelako 5 czy 6 sprywatyzowanych przedsiębiorstw stanowi nieznaczny

procent ponad 150 wielkich zakładów przemysłowych, funkcjonujących w tym województwie.

Po cztery wielkie przedsiębiorstwa przemysłowe sprywatyzowano dotychczas w województwach bydgoskim i kieleckim, po trzy w elbląskim, kaliskim, krośnieńskim, lubelskim, olsztyńskim, opolskim i tarnowskim, po dwa w gdańskim, łódzkim, nowosądeckim, ostrołęckim i szczecińskim oraz po jednym w białostockim, bielskim, gorzowskim, jeleniogórskim, koszalińskim, piotrkowskim, radomskim, rzeszowskim, siedleckim, sieradzkim, szczecińskim, tarnobrzeskim, toruńskim, zamojskim i zielonogórskim. W wymienionych wcześniej 9 województwach nie sprywatyzowano do 1995 r. ani jednego wielkiego przedsiębiorstwa przemysłowego.

Tabela 2. Największe przedsiębiorstwa przemysłowe sprywatyzowane w latach 1990–1995 według województw

Lp.	Nazwa przedsiębiorstwa	województwo	gałąź przemysłu	liczba zatr. 31.12.1995
1	2	3	4	5
1.	Daewoo FSO Motor sp. z o.o. Warszawa	warszawskie	śr. transportu	20533
2.	Hortex S.A. Warszawa	warszawskie	spożywczy	6319
3.	Thomson Polkolor S.A. Piaseczno	warszawskie	elektroniczny	4928
4.	Inco Veritas sp. z o.o.	warszawskie	chemiczny	4893
5.	E.Wedel S.A. Warszawa	warszawskie	spożywczy	3129
6.	Huta Luccini Warszawa	warszawskie	hutniczny	2849
7.	Furnel International Ltd. sp. z o.o. Warszawa	warszawskie	drzewny	2437
8.	Haste International Ltd. sp. z o.o. Warszawa	warszawskie	drzewny	1107
9.	„ZREW” Z-dy Remont. Energet. S.A. Warszawa	warszawskie	maszynowy	1107
10.	Zakłady Stolarki Budowlanej S.A. Wołomin	warszawskie	drzewny	1105
11.	Fabryka Dywanów „Agnella” S.A. Białystok	białostockie	włókienniczy	1100
12.	Fiat Auto Poland S.A. Bielsko-Biała	bielskie	śr. transportu	13185
13.	Texvol Poland S.A. Bielsko-Biała	bielskie	metalowy	1575
14.	Huta Szkła Gospodarcz. „Irena” S.A. Inowrocław	bydgoskie	szklarski	1169
15.	ATAT – Telfa S.A. Bydgoszcz	bydgoskie	elektroniczny	1159
16.	Lever Polska S.A. Bydgoszcz	bydgoskie	chemiczny	1057
17.	Chojnickie Fabryki Mebli S.A.	bydgoskie	drzewny	1051
18.	Kom. Cement.-Wapien. „Warta” S.A. Działoszyn	częstochowskie	mat. budowl.	1619
19.	ABB Zamech Ltd. S.A. Elbląg	elbląskie	maszynowy	3413
20.	International Paper-Kwidzyn Polska S.A.	elbląskie	maszynowy	2545
21.	„Elbrewery” Company Ltd sp. z o.o. Elbląg	elbląskie	spożywczy	1984
22.	Stocznia Gdańska S.A.	gdańskie	śr. transportu	7335
23.	Stocznia Północna - Gdańsk S.A.	gdańskie	śr. transportu	1823
24.	Kostrzyńskie Zakłady Papiernicze S.A.	gorzowskie	papierniczy	1103
25.	„Jelfa” S.A. Jelenia Góra	jeleniogórskie	chemiczny	1171
26.	„Winiary” S.A. Kalisz	kaliskie	spożywczy	1558
27.	ZUGIL Wieluń	kaliskie	maszynowy	1472
28.	Haft S.A. Kalisz	kaliskie	włókienniczy	1069
29.	Emalia Olkusz S.A.	katowickie	metalowy	3172

30.	Zakłady Odzieżowe „Bytom” S.A.	katowickie	odzieżowy	3032
31.	Odlewnia Żeliwa „Zawiercie” S.A.	katowickie	metalowy	1571
32.	„Contact-Powen” S.A. Zabrze	katowickie	maszynowy	1120
33.	Zakłady Mechaniczne „Zamet” S.A.	katowickie	maszynowy	1081
34.	Zakłady Starachowickie „STAR” S.A.	kieleckie	śr. transportu	2587
35.	Zakłady Walcowni „Huty Ostrowiec” S.A.	kieleckie	hutniczy	1460
36.	Dawid S. Smith S.A. Kielce	kieleckie	papierniczy	1097
37.	Constar S.A. Starachowice	kieleckie	spożywczy	1059
38.	Elda S.A. Szczecinek	koszalińskie	elektrotechniczny	1136
39.	Zakłady Przem. Odzież. „Vistula” S.A. Kraków	krakowskie	odzieżowy	3051
40.	Krakowska Fabryka Kabli S.A.	krakowskie	elektrotechniczny	2152
41.	ZPC „Wawel” S.A. Kraków	krakowskie	spożywczy	1942
42.	PRP „Belmer-HTS” S.A. Kraków	krakowskie	maszynowy	1156
1	2	3	4	5
43.	Przeds. Mater. Ogniotrwałych S.A. Kraków	krakowskie	mat. budowl.	1132
44.	Bahlsen – Koncentraty Spożywcze S.A. Skawina	krakowskie	spożywczy	1077
45.	Krośnieńskie Huty Szkła	krośnieńskie	szklarski	4774
46.	„Autosan” S.A. Sanok	krośnieńskie	śr. transportu	2650
47.	Sanockie Zakłady Przem. Gumowego „Stomil”	krośnieńskie	chemiczny	2345
48.	Lubelska WSK PZL Świdnik S.A.	lubelskie	śr. transportu	4387
49.	„Wólczanka” S.A. Łódź	łódzkie	odzieżowy	3859
50.	Próchnik S.A. Łódź	łódzkie	odzieżowy	1898
51.	Poligraph Nowy Sącz	nowosądeckie	elektroniczny	1162
52.	Stomil Olsztyn S.A.	olsztyńskie	chemiczny	3928
53.	MM International S.A. Olsztyn	olsztyńskie	drzewny	3791
54.	Olsztyńskie Zakłady Drobiarskie „Indykpol”	olsztyńskie	spożywczy	1059
55.	Huta Małapanew Ozimek	opolskie	hutniczy	3307
56.	Fabryka Kotłów „Rafako” S.A. Racibórz	opolskie	maszynowy	2601
57.	Zakłady Przemysłu Wapienniczego S.A. Gorazdów	opolskie	mat. budowl.	1527
58.	„Intercell” S.A. Ostrołęka	ostrołęckie	papierniczy	2614
59.	Fabryka Mebli „Forte” S.A. Ostrołęka	ostrołęckie	drzewny	2221
60.	„Star Foods” sp. z o.o. Tomaszów Mazowiecki	piotrkowskie	spożywczy	1041
61.	Swarzędzkie Fabryki Mebli S.A.	poznańskie	drzewny	2413
62.	„Goplana” S.A. Poznań	poznańskie	spożywczy	2171
63.	„Tonsil” S.A. Września	poznańskie	elektrotechniczny	1971
64.	Fabryka Kosmet. „Pollena-Lechia” Poznań	poznańskie	chemiczny	1604
65.	Wielkopolskie Fabryki Mebli Oborniki	poznańskie	drzewny	1522
66.	Zakłady Mięsne „Poznań” w Poznaniu S.A.	poznańskie	spożywczy	1349
67.	Centra S.A. Poznań	poznańskie	elektrotechniczny	1031
68.	PHP Polski Tytoń S.A. Radom	radomskie	spożywczy	1084
69.	Śrubex S.A. Łańcut	rzyszowskie	metalowy	1314
70.	Sokołowskie Z-dy Mięsne S.A. w Sokołowie Podl.	siedleckie	spożywczy	1686
71.	„Mostostal Siedlce” S.A. w Siedlcach	siedleckie	metalowy	1680
72.	Zwoltex S.A. Zduńska Wola	sieradzkie	włókienniczy	2077
73.	Zakłady Lniarskie „Żyrardów” S.A.	skierniewickie	włókienniczy	1187

74.	Stocznia Szczecińska S.A.	szczecińskie	śr. transportu	7644
75.	Fabryka Kabli Załom Szczecin	szczecińskie	elektrotechniczny	1561
76.	Pilkington Sand Glass sp. z o.o.	tarnobrzeskie	szklarski	1579
77.	Firma Oponiarska Dębica S.A.	tarnowskie	chemiczny	5160
78.	Z-d Przetw. Hutniczego „Stal produkt” S.A. Bochnia	tarnowskie	hutniczy	2222
79.	Okocimskie Zakłady Piwowarskie S.A. Brzesko	tarnowskie	spożywczy	1109
80.	Apator S.A. Toruń	toruńskie	elektrotechniczny	1225
81.	Zakłady Azotowe S.A. Włocławek	włocławskie	chemiczny	2913
82.	Zakłady Samochodowe Jelcz Zasada S.A.	wrocławskie	śr. transportu	3177
83.	Intermoda S.A. Wrocław	wrocławskie	odzieżowy	1821
84.	PPH „Black Red White” Chmiel T. Łukowa	zamojskie	drzewny	1088
85.	Zastal S.A. Holding Zielona Góra	zielonogórskie	śr. transportu	1231

Obok nieznacznego odsetka sprywatyzowanych wielkich przedsiębiorstw przemysłowych w województwie katowickim, rzuca się w oczy także znikoma liczba sprywatyzowanych zakładów tej wielkości w bardzo wysoko uprzemysłowionym województwie łódzkim z dominującym przemysłem włókienniczym. Było ich tam pod koniec PRL-u ponad 70. Tymczasem na analizowanej liście „Złota 500” znajdują się zaledwie dwa tej skali przedsiębiorstwa, przy czym reprezentują one tylko przemysł odzieżowy.

Należy dodać, że na liście znajduje się ponadto 119 dużych sprywatyzowanych przedsiębiorstw, w których zatrudnienie wynosiło w 1995 r. od 500–1000 osób. Bezwzględnie ich większość stanowiły przedsiębiorstwa spożywcze (65). Reszta przypada na przedsiębiorstwa chemiczne (15), metalowe (12), elektrotechniczne i elektroniczne (11), drzewne (7), materiałów budowlanych (4), maszynowe i odzieżowe (po 2) oraz włókiennicze (1). Również tej skali sprywatyzowanych przedsiębiorstw skupia się najwięcej w województwie warszawskim (21), następnie bydgoskim i wrocławskim (po 7), katowickim, opolskim i poznańskim (po 6), bielskim (5), kieleckim, lubelskim i łódzkim (po 4), rzeszowskim, szczecińskim i toruńskim (po 5), elbląskim, gdańskim, kaliskim, koszalińskim, krośnieńskim, nowosądeckim, olsztyńskim, siedleckim, skierniewickim, tarnowskim, włocławskim i wałbrzyskim (po 2), oraz w białostockim, jeleniogórskim, krakowskim, legnickim, ostrołęckim, płockim, radomskim, słupskim (po 1). W 13 pozostałych województwach nie było w 1995 r. prywatnych przedsiębiorstw przemysłowych tej skali wielkości.

W konkluzji należy stwierdzić, że rezultaty procesu prywatyzacji przemysłu w poszczególnych województwach w latach 1989–1995 były bardzo zróżnicowane. Wpłynęło na to wiele czynników, wśród których ukształtowana w okresie PRL-u struktura gałęziowo-branżowa i wielkościowa zakładów przemysłowych odegrała nader istotną rolę.

W dotychczasowym procesie restrukturyzacji własnościowej przemysłu wystąpiła we wszystkich województwach wyraźna tendencja do szybkiej prywatyzacji drobnych i średnich zakładów produkujących głównie dobra konsumpcyjne. Natomiast prywatyzacja zakładów wielkich wytwarzających głównie środki produkcji postępuje w powolnym tempie, z powodu braku inwestorów dysponujących większymi kapitałami.

Dlatego z reguły najwyższy stopień zaawansowania procesu prywatyzacji przemysłu można obserwować w województwach, w których w okresie PRL-u główną rolę odgrywały

gałęzie reprezentowane przez drobne i średnie zakłady liczące poniżej 500 pracowników, a produkujące środki konsumpcji w oparciu o krajowe surowce, tj. zakłady spożywcze, chemiczne, drzewne i papiernicze. Natomiast województwa z przewagą przemysłu ciężkiego i wielkich zakładów, zwłaszcza wydobywczycy, wykazują na ogół znacznie niższy stopień zaawansowania prywatyzacji w tym zakresie.

Celem przyspieszenia procesu prywatyzacji wielkich zakładów władze państwowe wprowadziły nową jej formę w ramach tzw. Narodowych Funduszy Inwestycyjnych. Tą formą prywatyzacji objęto 413 dużych przedsiębiorstw, w tym większość przemysłowych przekształconych w jednoosobowe spółki akcyjne Skarbu Państwa. Przyszłość wykaże, o ile ta nowa forma przyspieszy proces prywatyzacji przemysłu wielkiego.